

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

В. КУЧЕРОВ,
ВКП(б)-той Обкомой секретарь.

Процессууны өмнөхөрүүлгэ татаар Нсөөн башэ уралан нарижуулгын дуралдалууд хэрэг дээрэ бөөлүүлэгдэггүй, техническа табагууд соо хэбтэж байха юм.

Техническа хүтэлбэрин гээдэл халаа аюулаш ушарнуудта стахановска хүдэлөөнэй саамалаа ургам дэлгэрэ нам дээрэ тэг эхэ баад тоёо болодог тулалднь аюулаш ахи болохо түргээр усадхаа шуудай байна.

Хүдэлмэршэдэй техническа ба культурна хэмжээний ургалтааа хүтэлбэрингөө дээрэ гээдэжэ ябайншыншаа предприятиудай хүтэлбэрингөө болбол энэ-нээ усадхаггүй наа өөрингөө дара хүдэе шалха аюулаш хүрэхэ байна гэжэ сэхэ хэбтэжэ еһотой болодо, ушарынш малай ороо соо гээдэлтэй бэ-дэлдэ хүдэлтэй буури өвэлдэггүй.

Эсэстэ зарим предприятинууд болон үйлдэбэрин пехүүтэ ажалай амхидхалэй муугаар табиглаван ба хүдэлмэригэ гээдэл бэлэхэлдэггүй элдэглэй байдалнаа болохо социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй үргэл далайсэ нмдээ хойшо таталдаг байна.

Паровоз-бүтээлгын заводой хэсэг пехүүтэ соо хэсэг арбад хүдэлмэршэдэй ажил хэбтэжэ гү, али хүдэлмэрингээ тэвэрэй бэлэхэлдэггүй элдэглэй дээрэнээ материалнууды, детал болон зар-элсээ-үүдтэ бэрхэжэ, нэгэ пехэвэ бүгөө пехтэ нэмжэ ажал ушарнууды аманшын сагта алажа болжмоор байна. Энэ ушарнаа пехтэ олош хүдэлмэрингээ болбол хүдэлмэрингөө үдэрэй гурбанай шэгэ хубинь хэбтэжэ байха юм.

Малай предприятинуудта залуу хүдэлмэршэдэй сэг ургалжа эрхэ байдалынш, нэгэжэ. Залуу хүдэлмэршэн пехтэ эрхэ-нээ түрүүшынш үдэрнээ хойшо элдэ-жэ бэлэхэлдэггүй ушарнэ. Зарим үдэ-стэ станогтууды хүдэлмэртэй, тинхэдэ эрх-нээ гээдэлтэй гэр ороо байдаггүй, материал-нууд ба деталнууд дутадаг байха юм.

Хүдэлмэршэн бүхэлэй ажалай үндэр бүтээсэ хангалал, гээдэлтэйнш түрүү-шүүлэй эргэдэ гаргалын тулаа хаа-лаалгүй ажалай амхидхал хайржуулаха. Хүдэлмэрин гэрэлтэ еһотой журам бай-туула, хүдэлмэршэн бүхэлэй уулга-на дүүргэхээр таарамжтай эрхэ байдал бай-туулаа нэбэллэнүүтэ тэг шуудай байна.

Социалистическэ мурьсөөн саамалаа ямар шалгалттайгээр дэлгэрүүлжэ ба амхидхал, мүн социалистическэ мурьсөөнэ гэрүү отряг болохо манай стахановцуудай элдэхи ба хүсэх хайшаа хандуулагда-ха еһотой?

Манай бүхэ хүсэн халаа мүнөө үдэ социалистическэ мурьсөөнэй шэнэ дээрэ патаа — үйлдэбэрин гансэ нэгэн тулалтанууднаа бүгэлшн илалта худар — стахановска бригадаба стахановска учас-тоотэ, стахановска халааннаа стахановска пехтэ хүртэр, предприятия бүхэлнээ ста-хановскаа предприятия болгодо тээшэ шэр-үүлэгдэха еһотой. 1948 ондо бидээрэ нмэ змаар ажал болоноби.

Манай бүхэ предприятиян хүтэлбэрингээшэд, инженерно-техническа хүдэлмэ-рингээшэд ба стахановцууд болбол Совет-ска Союз соо мэдэжэ болонош Москвако «Балнор» заводой мастер пүхэр Россия-клин ба тэрэнэй учасотой стаханов-цуудай гайхалшита жэшөөгөө амалжаха еһотой.

Мүнөө Уеын еһотой стахановец халаа нэрэ гансахан ба үйлдэбэрин бүтээсэ-нээ хэбтэжэ байнаа дээшлүүлжэ бай-талэй өөрингөө хойшохо бүхэ бригадаба захуужа, стахановска түрүү дүй дүрш-лэе бүхэ пех соо, бүхэ предприятия соо-гоо Ургэнээр дэлгэрүүлжэ ябалдые үтс-эдэг байна. Энэ халаа бидэнээрэй урла-нша ба үгэмжэ эхэ амхидхалууды таб-ига байна. Энэ халаа стахановец гэсэн үгэндэ нэрэвэрнэ дийлэн ажалын түлэв улам эхээр үсэлэн амалжаха, шидэби-н үсэлжэ хүсэн гаралга өрилтэнүүнээ таб-ижа. Тунн, манай эрэгтэй ба эмэгтэй хү-дэлмэршэд инженерүүд ба техникүүд энэ хүдэлтэ нэрэвэрнэ дийлэн ажалын түлэв хүсэ шаалаа гэмнэнүүгээр орол-тохо байналданы ямаршөө нэмжэ бай-даггүй.

Предприятинуудай хүтэлбэрингээшэд, партины ба профсоюзна организационууд-тай түрүүшынш нагши улагтуу халаа социалистическэ мурьсөөн хүтэлбэрингээшэд хэмээнэжэ Ургэхэ, бүхэ хүдэлмэ-риншын мурьсөөндэ хабаануулаха, түрүү-шүүлэй дүй дүршлэе үргэнээр дэлгэ-рүүлжэ ба мурьсөөнэй гол түгүүри боло-жо, тэрэнэй амхидхалтэ ба ургэлшнэ дабуулагдаха хүсэн болохо еһотой.

1947 ондо туйлаглаван амжалтанууд халаа 1948 ондо ажүүлдэбэрин хүг-жэланууды улам хүржэжэ, табигалгүй түсөө дүрбэн жалд дүүргэха арга-бол-омжонэ бүхэ предприятиянуудта олго-нош.

Социалистическэ мурьсөөн ба стахановска хүдэлөөн саамаланш улам үргэнээр дэлгэ-рүүлжэ байлаа энэ харюусалтай орло-вонтуула амжалтатйгаар дүүргэхэ аба-дагданы гол хүсэн болохо байна.

Жэшээлдэ, паровоз-бүтээлгын завод 1947 ондо өөрингөө үйлдэбэрингээшэд программэ дүүргэнэн байна. Гэхэтэй хамта бүхэ хүдэлмэршэдэй коллективэй арба-дэй өгө хубинь үйлдэбэрингөө хаалга-баринэ дүүргээгүй байшоо. Дэрбээ заводой коллективэй гэрэ хубинь үндэр бүтээ-гүйдэд гү, али пехтэ сагта гол нормо-нууднаа дүүргэхэ байга хаань, өрмөнч-сэдэн шэнээн эхэ нэмэлтэ продукци аба-ха шуудай байгаа гэжэб. Мяха-консер-внэ комбинат мүн ээ тинхэ байдалтай энэ предприятия 1947 ондо гэрэлтэй амжалтанууды туйлаа. Гэбшөө, өөрингөө нормонууды дүүргээгүй гээдэжэ-хэбэнэн 6—8 процент хүдэлмэршэдэй үндэр бүтээсэ үгөөд байгаа хаань, өр-мөнчтэй түсөө эхэ байла еһотой байгаа.

Предприятия бүхэн дээрэ хүдэлмэршэдэй мэдэжэ хубинь үйлдэбэрингөө гол нормонууды дүүргээгүй ябалдлай би-лайнаш ушар халаа тэдэ предприятияну-дэй мэдэнүүд ба амхидхалууд соогоо хө-нууддэ социалистическэ мурьсөөнэ аба-дагдуудын буруу байланинэ гаршал-га үгэнэ. Энэ халаа партины, профсоюз-на организационууд ба мүн тэрэнээшэд ажалын хүтэлбэрингээшэд болбол хүдэлмэ-рингээшэд дунда хүдэлмэршэ нуулар тэм-бэнхал болжэ, болодо дээрэ хүдэлмэ-рингээшэд зарим хубинь социалистическэ мурьсөөндэ хабаануулагдаггүй байна гээ-лэ.

Социалистическэ мурьсөөн дэлгэрүүлгэ ба хүтэлбэрингээшэд илалтаа нэгэнэй ажүүл-дэбэрингээшэд, олоборлогынш кооперацин-нэ предприятиянуудта хангалтагүйгээр табиг-лаха, энэ халаа тус предприятиянуудай гээдэлтэй тэг шалтагаанууды шэг-шө мүн болодо.

Хэрбэ али нэгэн предприятия гү, али хэсэг түсөөбэ дүрбэн ба үлүүлэн дүүргэ-дэг байбшөө, энэ хүдэлмэршэдэй гол то-йгон хубинь үйлдэбэрингөө гол нормо-нууды дүүргэхэгүй байгаа нгань, тинхэ-нэ предприятия түрүү предприятия гэжэ то-мохо болохогүй.

Социалистическэ мурьсөөн өһо тэ-нэгээр «хабаанууд» хэрэгтэй бөшө, хари-н үйлдэбэрин бүхэ учасотууд эсэрэ бүхэ хүдэлмэршэдэй хабаануулан соци-алистическэ мурьсөөнэ нийтэнш шапал-дйгаар болодо эсэрэ элээрүүлжэ ба тэр-энэй дүнгүүдтэ саг болжортоно, бүтээ-лгынш үзэмжэд гаргажа байла абадаа бидээртэ хэрэгтэй байха.

Социалистическэ мурьсөөн ба стахановска хүдэлөөн дэлгэрүүлгэдэ байнал дү-туу дуулануудай нэгэн халаа зарим пред-приятиянуудта үйлдэбэрин ургалжа байгаа аюулашүүлжэ, хүдэлмэршэдэй түрүү үсөлэлүүдтэ техническа хүтэлбэрингээ-шэд байнал абадал мүн болодо.

Манай предприятияудай ээрим ажал-хилхид — хүтэлбэрингээшэд ба инженер-но-техническэ зарим хүдэлмэршэдэй болбол хүдэлмэршэдэй техническа ба культурна хэмжээний сэг ургалжа түргэ-нээр ургалжа байнал абадалы өбөөрдөг-гүй, мүн эшэ ургалтанууднаа өөдөлгөгч-техническа хүдэлмэршэд гэр гээдэжэ-жэ байнааа өйлөгдөггүй абаданууд бин гэжэ сэхэ хэбтэжэ хэрэгтэй.

Энэдэ жэшөө болгон Механизированнэ пехтэ завод дээрэ болонош ушарые хар-уулаха.

Заводой түрүү хүдэлмэршэд, стаханов-цууд ба инженерно-техническэ хүдэлмэ-рингээшэд үшөө 1947 ондо шал бүтээр гаргалын хэмжээ дээшлүүлжэ, фир-машын бүтээсэ түрбэлхэ ябалдэ-хуулагдаван уралан нарижуулгын хэ-сэдэн дуралдалнууды оруулан байгаа гээд, энэ дуралдалнууд заводой хүтэлбэ-рингээшэд, түрүүшын өөлжөөндэ тэрэнэй-даны инженерэй зүгшөө дэмжэжэ, хэр-эг дээрэ бөөлүүлэгдэха еһотой байгаа-шүү. Гэбшөө, энэ хэрэг өрөөдо тэд нээртэ таталтамоо.

Заводой хүтэлбэрингээшэд, тэрэ тооло-лавна инженер пүхэр Кулик гэгшэ удал-загай турша соо эдэ дуралдалнууды үйл-дэбэрингээшэд нэбтэрүүлжэ абаданууд-аа өдэ шалтагаангээр асажа, өнжөннэ бөө-лүүлжэ «аргачуу» гэжэ баталдаг байга. Заводой партино-ажалын өлбөлгөөшэд үгшөө заводой зарим хүтэлбэрингээшэд хүтэлбэрингээшэд ба инженерно-техническэ ажилтанууд халаа мурьсөөнэй арил-тангаар буруулаан шүүмжэлнэй эсэсэ, энэ хэрэг согонгит байдалнаа гаралан-байха юм. Заводой түрүү стахановцууд, инженерүүд ба техникүүд болбол энэ хүтэлбэрингээшэд гансахан культуруна ба техническэ талаараа гээдэжэ ябай-нша шүүмжэлэн бэшэ, мүн технологи-нэска процессууды зүбөөр сахаяд байбал бүрхэ машинануудай хүдэлмэринэ хо-ер гээдэжэ, шал гаргалы 30 пер-центээр дээшлүүлжэ арга-боломжонүүдэ хэрэг дээрэ атруулжэ үгөө.

Паровоз-бүтээлгын завод дээрэ 1947 ондо уралан нарижуулгын олош тоол-нэ дуралдалнууды амагалжа хамта-миллиондоо эсэсэ гүхэрнэй амалтэ-лээн байна. Гэхэтэй хамта, үйлдэбэринш

Судна заһабарилгын заводой 1947 оной декабрь нара соо түрүүлжэ гаран комсомольско-залуулгуудай токарна бригада мүнөө январь барынгаа түсэбмэ 153 процент дүүргэжэ завод соогоо түрүү бүүри эсэлэн задала. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн талааа М. Степанен, И. Петров, О. Могиласцев, ба бригадир Трифончтэ заводой комсорг Б. Вацшев гэгшэ Улаан түр барилжа байла. С. Доржиевой фото.

Хабаргй тарилгада бэлэдхэл

Колхоз бүхэндэ—сортовой врьэ

«Дайнай бүтлэй үдэ хүдэ ажахы үгшөөн дэбжүүлжэ хэмжээгүй тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй февральска пленумай тогтоол соо социалистическа тамирларчангыо зүбөөр алдуринжа, орооно таряа-тай ургасые эриг дээшлүүлжэ хэмжээ-гүүд харалагдлаһан байна. Тэрэннэ бие үгшөө шухала хүсөөнүүдэй нэгэн халаа рһэнэй ажалы зүбөөр амхидхал ба сортовой тарилга хэжэ абадал боло-но. Хүдэ ажахын түрүүшүүлэй дүй үршэл ба эрлэм ухаанай панжэлгата дээрэнэ харалда, сортовой үрһээр тарил-жа газарнаа сортовой үрһээр тарилга-роодоо хураггүй эхэ ургасэ абадалга-йаа юм.

Советска правительство ба парти болбол рһэнэй ажалы хайржуулаха, сортовой үрһээр тарилга хэжэ ябалда гол амхид-хал табилга, колхоз ба совхозуудта шу-ла арга-боломжонүүдтэ олгодог байна. Манай республикада советскино-үрһэнэй ажалын хүдэлмэринэ үрһэнэй Онохилохи селекционто станицы аюулаха. Нүүтэй салнууд соо тус станицы Бурят-Монголой азарай хүрһэнэй ба сагай ударилай «рх-байдала таарамжаар ороонохо культу-рануудай хэжэ шэнэ сортоунууды гарган-байха юм. Тэрэншэлэн селекционто станицы хэжэ селекционто ба шотай сортоунууд тээшэ байл, томо үрһа элээрүүлэн үр-гүүлжэ хүдэлмэршэ үнэгэржэ байнал.

Энэ жал хүртэр томо үрһа элээрүүлэн түлэв аймаг бүхэндэ нэгэ рһэнсөөхө хү-дэлмэршэ байга хаа, 1948 ондо Ушн-5 үрһэнэй ажахы шэнээр амхидхэлхэнь Тэрэнтэй хамта, 1948 ондо эхилжэ Мухаршэбэрэй, Бичурин, Салынган, Тар багатай ба Заширтай аймагуудта—хоор-тоор рһэнсөөхө хүдэлмэршэ болоно Энэһэнэ гална, мүнөө жалдэ Мухаршэ-бай аймагай «Ударник» колхозо томо үр-һа үржүүлжэ үрһэнэй ажахы шэнээр амхидхэлжэ юм.

Унэгэршэ жалд аймагай республика аймагуудтай үрһэнэй ажахын сортовой үрһа үйлдэбэрилжэ гээдэ эрилжөө ам-калгатайгаар дүүргэнэн байна. Гэрэ ажа-ланууд сортовой үрһа түшээхэ түсөөн 100 процент дүүргэжэ.

Урһа мачарай ба ороонохо культурануудай хабарай бүхэ тарилгыо районирлан-ска сортовой үрһээр тарилга ябалдыа 1949 шһөө хожомонтүй жэгдэрэн орохо ээрин-тэй табилан байна. Энэһэннэ бөөлүүлэн улаа ималгал колхозууд үрһэнэй учас-отууд дээрнээ өөрин хүрһэнэ элээрээр-йаха еһотой. «Колхозууды «ахань үрһээр хангаха тухай» СССР-эй Министруудай Советэй ба ВКП(б)-гэй Централна Комитетэй тогтоол соо нмжэ хэлэгдэнэ. «1949 ондоо амхидхал, сортовой тарилга-нуудта бүхэ дээрэ шэлжэн орожо, шотат-лотагуудай сагай ударила болон газарай хүрһэнээ тааран арилн байн ургасатэй сортоунууд дэлгэрүүлжэ. Урһын сэг ургал-жа хайржуулжэ байхын тулаа 1948 ондоо эхилэн ороонохо культурануудай үрһэнэй учасотуудта районирвална сортоунуудай сортовой үрһээр тарилга хэ-хыснь колхозууды уялгалха».

Бүхэ тарилгы сортовой үрһээр хэлгэдэ шэлжэн ороло халаа хүдэ ажахын куль-турнуудай ургасые дээшлүүлжэ абадалга-йаа угаа эхэ удахшартай байна. Манай республикын колхозууд бүхэлөө эрчим шавартай сортовой үрһээр тарилга хэл-гэдэ жэгдэрэн ороод байдала, эрлэг багд хэмжээнь абадала, жэл соо 400—500 минган пүүтэ таряа нэмжэ хурааха арга-дэй болоно. Сектар бүршөө 180—250 үүүд шэннэсэ хураан республикын тү-үүд зөөнүүлжэ дүй дүршэл ээһэннэ гэршэлжэ үгэнэ.

1949 ондоо хожомонтүй сортовой тари-лгада бүхэлөө орожо, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба советска правительство зарби-цууды хэлбэршэгүүгээр дүүргэхэ ябалдэ республикын колхозуудай эгээл шухала зорилго болоно. Мүнөө жалдэ зарим ороо-нохо культурануудай тарилгы сортовой үрһээр үнэгэржэ дүүрэн арга боломжотой колхозууд, мүн бүхэлөө аймагууды бин байна. Ималгал колхозуудта бин байгаа сортовой үрһе колхоз хоорондо хэлгэхэ мэтээр зүбөөр хэрэгдэхэ шуудай. СССР-эй Министруудай Совет болбол сортовой үрһе юрын тараагаар андалжа абахы манай республикын колхозуудта зүбөөр-нэ байна. Энэ халаа колхоз бүхэлэй үр-

Хабарай тарилга хүртэр бөгөнхон бол-оор үдэжэ. Тинхэдэ колхоз бүхэн сортовой үрһа андалжа абагхаа түргэжэжэ, тэр-энэй шэрэлгэдэ бүхэ арга-боломжонүүдэа хэрэгдэхэ уялгалта. Аймагуудай хүдэ ажахын табигуудай хүдэлмэршэд сор-товой үрһа шэрэлгы ба үргэлжэ шалта-жа байха, тэрэннэ шалтагаануудтаа улааруулан хүмүүдтэ хэмжэ абах еһотой байна.

Республикын бэлэхэлэй органууд сор-товой үрһе саг соонь, хэйлар сабэрлэ-жэ, тарилгын кондиция хүрөөд байха уялгалтай. Гэбшөө, зарим бэлэхэлэй орга-нууд колхозуудта хэлгэхэ сортовой үрһе бэлэхэлжэгүй, колхозуудай сортын тарилга хэжэ абах склад амбаргүй байха юм. Энэ бүхэ дутуу дууланууды ларн уса-лжа, 1948 оной тарилгата эрчим шава-ртай сортовой үрһа бэлэхэлхын түлэв шүүтэ гэмсэхэ ябалд колхозууд, бэлэхэлэй органуудай шухал зорилго болоно.

МТС-үүдэй МУРЫСӨӨН

Республикын МТС-үүдээр трактор ба хүдөө ажахын машинуудай заһабарилгын жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай ЕМАССР-эй хүдөө ажахын Министерстэын мэдээн 1948 оной февральна 10.

Эзэлхэн бүрүүд	ПРОЦЕНТЭЭР				
	Трактор	Плуг	Сейлжэ	Культи-ватор	Борвой
1 Уулын	113,3	96,7	63,6	62,5	33,3
2 Кыдыкы	109,3	96,8	82,3	94,0	—
3 Ун аһын	106,0	93,7	57,1	81,9	—
4 Жирин кэр	110,0	83,3	41,6	4,8	50,0
5 Экэ-куарын	94,4	88,3	88,8	88,2	100,0
6 Таргатай аһ	86,4	65,7	14,9	66,6	—
7 Экэ-Куналейн	81,1	42,3	7,7	10,1	—
8 Салынган	83,3	94,1	61,1	61,1	—
9 Хойчин	81,2	70,7	37,5	61,5	77,7
10 Завьямэй	76,9	65,0	57,1	40,0	50,0
11 Клансэйн	71,3	41,8	61,1	18,6	—
12 Хонх-айн	75,0	65,7	95,5	—	75,0
13 Иволгын	74,0	56,3	42,8	72,2	—
14 Илангын	72,9	50,0	4,1	77,7	64,6
15 Кяхтын	72,4	82,5	52,6	56,2	75,0
16 Сүхын	71,4	5,1	55,5	55,5	—
17 Тимин-айн	71,0	67,7	40,0	50,0	—
18 Урга-н-усанай	70,3	63,6	37,9	66,5	66,6
19 Саянын	69,7	70,2	16,6	—	—
20 Хамнагай	69,5	16,6	40,0	27,0	100,0
21 Б-га-Куналейн	6,9	82,0	20,0	—	—
22 Кобын	67,9	36,5	38,8	66,6	50,0
23 Уулаа	67,6	34,4	16,6	78,8	—
24 Окин-Ключескэ	62,2	57,0	28,9	56,2	33,3
25 Хичрин	62,2	57,0	28,9	56,2	33,3
26 Ун аһын	62,0	57,0	28,9	56,2	33,3
27 Ново-ринска	62,0	100,0	26,3	5,0	66,6
28 Тунгын	5,0	80,9	87,7	70,1	100,0
29 Тунгын	6,6	104,2	11,1	66,6	10,0
30 Селен-куын	56,2	75,0	17,6	3,3	47,5
31 Барнжаман	55,5	57,1	61,5	5,6	67,1
32 Чеса-ин	54,1	5,5	25,0	66,6	62,5
33 Уеын эйн	51,5	65,7	41,1	50,0	33,3
34 Гаш-ин	41,4	113,8	4,8	1,0	5,0
35 Б-рга-тайн	41,4	50,0	63,6	—	—
36 Кунтуиска	40,0	—	9,0	11,1	—

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

Социалистическэ мурьсөөнэй ба стахановска хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлтын түлэв

